

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

De mortificatione gustus. Cap. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

alios remedijs, que minimè lasciviam redoleant, & faculares non offendant, tuæ necessitati provideas.

IV. Multo minùs curiositatis aut oblectationis gratia vestes tuæ, aut locus in quo habitas, aliquid suave redoleant, ne te minùs pudicum, aut saltem minùs cautum esse prodant.

V. Cùm necesse fuerit ad animarum salutem, aut ad aliquod pium opus gerendum graueolentiam suscinere, eam fortiter perferas, nec propter hanc molestiam ministeria charitatis omittas.

Sic hanc corpoream odoramentorum suavitate abiiciens, spiritualem ac cœlestem Christi odorem mentis tuæ sensu percipies: cuius indicibili suavitate delectatus, dices cum sponsa: In odorem vnguentorum tuorum eurremus: & post illum per vniuersas virtutis vias mirabili seruis celeritate discurre. Hæ te certissimè in æternam patriam ducent, in qua, vt optimè dixit Marulus, Non est Engadi vicus balsami ferax, non Sabæa regio thuris abundans, non pretiosum vnguentorum mater Arabia, sed quod his longè redolentius ac suauius habetur, diuinæ præsentæ indicibile odoramentum, & cunctis animæ sensibus nunquam defutura dulcedo.

De Mortificatione Gustus.

CAPVT V.

AM ad quartum sensum, nempe ad Gustum, transeamus, cuius abnegatio apprimè necessaria est, quoniam solet potentissimè hominum mentibus dominari. Hic est veluti interuentus famiporum, & ventris, ac gula & ebrietatis incentor, qui inter carnem nostram cibòsque discurret, vt sine debita moderatione iuncti, in obscena etiam flagitia profiliant. Necesse est autem hunc sensum à spiritali viro acriter cohiberi, tum vt ipse, qui statim & conuersione purus est, purum & moderatum gustum habeat, tum, vt qui bellator est, aduersus vitia bellum istud gloriosum incipiat. Non enim decet viri iusti gustum iniustum esse, qui seipsum contra præscriptum mentis dominatricis immoderatè suauitatibus tradat, eiusque libertatem præcipiat. Virginem namque esse, & gustum virginis conuenit, inquit Basilius, nullique gula suauiter oblectanti illecebre peruium. Integram se, & in hac parte, atque inuolabilem sancta virgo cautè seruabit: copulque, vt seruire queat animæ in his, quæ sunt necessaria victui, moderabitur prudenter, ac reget. Quomodo verò ab huius sensus victoria, cui gula cognata est, bella sint spiritalia inchoanda, tradit Hugo Victorinus in hunc modum. Neque ad conflictum spiritualis certaminis allurgitur, si non prius intra nosmetipsos hostis positus gula, videlicet appetitus, edomatur: quia si non prius ea, quæ nobis viciniora sunt, prosterimus, inaniter ad ea quæ longè sunt impugnanda transimus. Sic ille, & verè. Nam sicut gustum vincere, nos ad alia bella vincenda coapat, ita ab illo vinci, atque prosteri, in innumerable peccata sæpe disturbat. Gustus vini Noe generis nostri in stauratorem subiciens, eius pudenda detexit. Gustus Lot duarum filiarum stauratorem effecit. Gustus ab Esauius primogenituræ præcipuit. Gustus Israelitas in Deserto magna ex parte repentina morte sustulit. Gustus filios Heli sacerdotis Ophi, & Phinees gladio Philistinorum confodit. Gustus Ela gladio Zambri interficiendum obiecit. Gustus per magnum mulieris caput Holofernis abscidit. Gustus Simonem Machabæum in conuiuio, & fi-

lios eius & seruos occidit. Hic tandem innumeros alios animo & corpore exterminauit. Nam ex desidio saporis in saturitatem, & saturitate in obscenitates se distulmas, & ex his in maximas calamitates deiecit, & indignationi Domini tradidit dissipandos. Atque ideo ipse Dominus ait: Saturauit eos, & meretrici u sunt, & in domo meretricis luxurabantur. Nunc quid super his non visitabo, & in genere tali non uiscetur anima mea: Hæc autem omnia illis etiam metum incutiant, & ad gustus abnegatione accendant, qui in rebus, non adeo magis, cum sibi dominati dissimulant. Certum est enim, quod ex paruis venitur ad magna; & si Dominus tantis eladibus notabiles huius sensus excessus punit, minores quoque, licet non tam graui pœna, mulctabit, neque eos sine condigna castigatione relinquet. Nec minùs certum est, gustum carnis, gustum mentis excludere: & eos, qui dulcedine saporum explentur, nequaquam à Domino interna suauitate satiari. Quamobrem sensus iste, ceu puer, compescendus est, & abnegatione, quasi virga, plectendus, ne eius voluptas fratris maioris, spiritus scilicet, delicias tollat, & per eum caro aduersus mentem insoleat.

Ad plenam gustus abnegationem exponendam, omnia illa accersenda essent, quæ supra ad extinctionem vitij gulae conscripimus, nisi cuperemus nihil reperere, & noua semper vitæ spiritualis documenta, prout Dominus donare dignatur, explicare. Illa ergo legenda sunt, aut in memoriam reuocanda, vnde discemus, quid, quantum, quale, quomodo, & vbi cibum sumere debeamus. Hoc verò loco solum adducemus ea, quæ illis documentis iam expositis, & huius sensus mortificationi subseruiant. Ac primò summptionem cibi oratio intenta, ac feruens, & intentionis directio præcedat, qua à Domino postulemus, & apud nos ipsos statuamus, cibos non ad voluptatem, sed ad necessitatem, accipere; & solum ad explendam Domini voluntatem, qui nos huic curæ subiecit, & ad sustentandam naturam, manducare. Quæ intentio in ipso refectiois decursu repetenda est, ita vt voluptatem faciat fugere, & tantum necessitati seruire. In Euangelio enim legimus, Christum Dominum sæpe ab oratione refectioem corporis inchoasse, vt nos ad fundendam orationem ante cibi summptionem instrueret. Quid autem oratione in hoc tempore sua petendum est, nisi quod communiter petimus, vt scilicet Dominus tum nos, tum sumenda benedicat. His autem bene imprecamur, vt accepta illa, corpora reficiant, & roborent; nobis autem postulamus, vt secundum Domini beneplacitum, non pro vili voluptate, sed pro sustentatione nature alimentis sustentemur. Hac præuia oratione vsus est Augustinus, vt ipse de se fatetur in confessionibus suis. Enumeratis enim variis tentationum laqueis, qui in summptione ciborum animæ insidiantur, ait: His tentationibus quotidie conor resistere, & inuoco Domine, dexteram tuâ ad salutem meam, & ad te refero ætus meos, quia consilium mihi de hac re nondum stat. Hæc ille.

Deinde corporis valetudine fruente nihil speciale ad manducandum petamus, sed quæ benigna providentia Prælati omnibus in commune ministrauerit, cum gratiarum actione gustemus. Horum verò, quæ magis vilia, quæ minùs suauia, minùsque appetitum illicitentia, liberiori sumenda sunt, vt ipsa alimenterum discretio minime necessaria gustus oblectatione reiciat. O quantū inter sapientiam spiritus, sapientiamque carnis inueniat, quarum hæc stultitiam putaret, inuicibus insuauia fecula, & pretiosis vili præferret. Illa verò insipientiam putat, insuauibus suauia

leu. 5. 7.

Lib. 6. p. 2. c. 3. 4.

Aug. 10. con. i. c. 31.

Can. 7.

Marul. in Eman. gelisario li. 4. c. 22.

Basil. lib. de uirginitate.

Hugo in regula c. 5.

Gen. 9. 21. Gen. 19. 12. Gen. 25. 21. Num. 11. 33. 1. Reg. 4. 11. 3. Reg. 16. 10. Iudith 13. 10. Machab. 16. 16.

& vilius meliora proponere. Huius autem huius nec
 cato, nec spiritus, quia litigant, iudicis partes agant,
 sed media ratio sit iudex, quae arbitra sedens, horum
 litigantium rationes audiat, & equam sententiam fe-
 rat. Sapientia carnis dicit: Meliora & suaviora su-
 menda sunt, quia melius corpus impinguant, quia
 gustum magis delectant, quia licet homines nobiles, &
 plebeij, sapientes & insipientes faciant, & oppositum
 iudicium iudicarent. Sapientia spiritus dicit: Tua exi-
 stimatio vera non est, immo viliora & insuaviora ac-
 cipienda sunt, quia corpus solidius & fortius ad la-
 bores reddunt; quia gustum ad comedendum ultra
 necessitatem non incant: quia effraenes motus car-
 nis comprimunt; quia praeterita peccata castigant;
 quia ad obtinendam spiritualem suavitatem dispo-
 nunt; quia sic tandem viri sancti fecerunt, & faciunt,
 & oppositum puerile & noxium existimant, quo-
 rum auctoritas sensui omnium mundanorum prae-
 ponenda est: sicut in omni bene gubernata republi-
 ca, paucorum nobilium sapientiumque sententia,
 viliis plebeculae, & vulgarij multitudinis sententiae
 praeponeitur. Ratio auditis partibus ius dicit, &
 constanter affirmat carnis sapientiam despere, sa-
 pientiam vero spiritus non errare. Caro appellat Do-
 minum, & rationis iudicium iniquum clamat; spiritus
 in prouocatione consentit. Dominus, qui errare non
 potest, rationis confirmat sententiam. Nam & ego,
 inquit, Rex regum vitam mortalem agens. cum pos-
 sem, non suavia, & magnis apparata sumptibus, sed
 vilia & communia manducaui; hominibus in pri-
 ma illa aetate ante diluuium, non nisi poma, & ole-
 ra, & fruges apposui: dilectum populum meum
 Manna cibo simplici in deserto pavi. Semel per ser-
 uum meum Eliseum, & iterum per me ipsum ma-
 gnam turbam hominum hordeaceis panibus inui-
 tauj. Danieli, & sociis eius mensam regiam con-
 temnere, & leguminibus vesci praecipit: Et Apo-
 stolos, & Apostolicos viros, insuavia & vilia esculenta
 manducare voluit, & nunquam illis gulae delicias
 ministrari, quos ad sempiternas delicias elegi. Quid
 miris sapientia carnis? Quid murmurat? Annon
 ram euidenter conuicta erubescet? Audi igitur ser-
 uos post Dominum, non omnes, qui hac de re locu-
 ti sunt, sed vnum, aut alterum, vt amplius confun-
 datis. Vincentius Ferrariensis ait: Si panem di-
 uersum, durum, mollem, album, aut aliter factum
 ante te habeas, illum comedas, qui est vicinior, & li-
 bentius comedas illum, ad quem minus sensualitas
 inclinatur. Et Bernardus: Est autem vniuersum
 praesentis poenitentiae tempus, vigilia quaedam so-
 lemnitatis magni & aeterni sabbathi, quod praetola-
 mur. Nec cauitaberis vigiliam longiorem, si aeternita-
 tem festiuitatis attendas. Si vero tempus hoc vigiliae
 est, ei delicata, & suauia non congruunt, quae nisi ve-
 limus nos ipsos cludere, ab abstinentiae ac ieiunio-
 rum temporibus reiciuntur. Et Hugo Victorinus:
 Observatio, inquit, in eo, quid sumat, id est, vt nec ni-
 mis pretiosa & delicata exoptat, nec nimis rara & in-
 solita requirat, nec nimis lauta, & accuratè preparata
 concupiscat. His manifestum sit, alimenta suauia,
 quoad fieri possit, esse vitanda, illaque gustui con-
 cedenda, quae ille quidem non horreat, & humanam
 fragilitatem sustentent, non onerent, & ad spiritualia
 munera agiliores efficiant. Nec durum est hominem
 sanum, ac roburatum nihil omnino petere, & solis sibi
 oblati alimentis esse contentum, cum nouerimus
 aliquos aegrotantes praeter mortificationis desiderio
 oblata solum accipere, licet minus sibi grata, & nihil
 omnino postulare.
 Ad hoc pertinet, vt ab aliquibus cibis delicatissi-

mis quos saeculares homines in deliciis habent, peni-
 tus pro amore Domini toto vitae tempore abstinen-
 dum sit, si absque singularitatis nota possumus, vt ali-
 menta nostra ab statu poenitentiae, quem profitemur,
 non dissonent. Certum est enim, plurimos pauperes
 nunquam suauissima aliqua esculenta gustasse, & nos
 pauperiores sumus, immo, veram, & Euangelicam
 paupertatem spontam accepimus: quid magnum si
 quod illi inuiti faciunt, nos ad carnem domandam
 libenter faciamus? Cibi isti boni sunt, non imus in-
 ficias. Quia omnis creatura Dei bona est, & nihil re-
 iiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur.]
 At saepe bona meliorum causa deseruimus, & multo
 melius est, ab his, propter mortificationem abstinere,
 quam ea sine necessitate gustare. Paulus quidem re-
 prehendit eos, qui iubent abstinere à cibis, quos Deus
 creauit ad percipiendum cum gratiarum actione: sed
 illos tantum, vt docet Irenaeus, & Epiphanius, &
 alij patres, qui hanc abstinentiam propter ciborum
 immundiciam suadebant, non vero illos, qui ad mo-
 deratam corporis contritionem aliquos cibos repu-
 diabant. Si autem multi ex sanctis viris, qui praeces-
 serunt nos, vino & carnibus perpetuo abstinerunt,
 quid magnum erit, si nos non iam à carnibus, & à
 viro, sed à quibusdam delicatissimis abstineamus,
 quae non necessitas exigit, sed sola ingluuius, & de-
 standi mollicies inuenit? Haec quatorum solent esse
 causa malorum, in his praesertim, qui ea intemperan-
 tius, & cum aliorum scandalo sumunt, Laurentius Iu-
 stinianus sic exponit: Non parum corporum & ani-
 marum aduersatur saluti effraenata exquisitorum
 ciborum voluptas, quotidianisque eorundem usus,
 quem comitantur frequenter languores crebri, con-
 temptus abstinentiae, immoderata delectatio gulae,
 ventris repletio, iugis crapula, carnales motus, cogi-
 tiones impudicae, morosa delectationes, libidinosi
 consensus, pollutiones nocturnae, colloquia inhone-
 sta, & alia quamplurima vitia, quae à religiosis viris, ac
 morum grauitate decoratis, omnino debent esse alie-
 na. Hae illae. Seruus itaque Dei, cuius saporis sint
 ista delicatissima fercula, quae mundanis apponun-
 tur, penitus nesciat, non quia per se mala, sed quia sa-
 no homini superflua, quia viro religioso minime
 conuenientia, quia studij orationis & abnegationis
 non congrua, quibus volumus corpus eiusque appeti-
 tiones comprimere, & mentem virtutibus, & calo-
 stibus donis signare.
 Alimenta communia non vsque ad satietatem ac-
 cipienda sunt, sed ita moderanda, vt è mensa surgen-
 tes aliquantulum esuriamus. Quod & corpori &
 animae saluberrimum inuenitur. Corpori quidem (in
 quo vniuersa medicinae ars consentit) quoniam sto-
 machus aut ventriculus melius ingesta complecti-
 tur, facilius digerit, & malis humoribus & crudita-
 tibus non repletur. Animae vero, quia minus gra-
 uata cibis, citius se à colloquijs, & occupationibus
 minus seruis expedit, vt meditatione se pascat, & af-
 fectibus deuotis pinguescat. Tanta sit, inquit Hiero-
 nyminus, in fumendo sobrietas, tanta tali que par-
 citas, vt venter potius conqueratur, quam gaudeat.
 Non egeat in digerendo stomachus medicinis, ru-
 ctum potius vacuatio, quam nimia repletio inducat.
 Idem monet Ecclesiastes, frugalitatis bona, & sati-
 tatis mala vno verbo comprehendens. Dalcis, in-
 quit, est somnus operanti, siue parum, siue multum
 comedat, saturitas autem diuitis non finit eum dor-
 mire. Ille enim, qui ad depellendam paupertatem la-
 borat, siue multum, id est, necessarium, siue parum, id est,
 minus quam necessarium est, comedat, quiete dormit,
 iste vero cibis distentus, & bellum tor ferculorum inter

Hier. lib.
 1. contra
 Iouinian.
 Amb. e-
 pist. 82.
 Num. 11.
 4. Reg. 4.
 Ioan. 6.
 Daniel.

Vincent.
 tract. de
 vita spi-
 rit. c. 3. 5.
 de modo
 standi in
 mensa.
 Bern. ser.
 in vigil.
 S. An-
 drea.

Hugo lib.
 de inst. no
 uit. c. 19.

1. Tim. 4.
 4.

ibid. n. 3.

Irena. li.
 1. c. 3.
 Epiph. ha-
 ref. 43.

Iust. h. de
 perfectio-
 nis gradi-
 bus c. 4.

Hiero ad
 virginis
 c. 37.

Eccles.
 11.

se pugnantium intra stomachum sentiens, nunquam sine tormēto & moleſtia quieſcit. Vnde Auguſtinus ait: Hoc me docuiſti, Domine, vt quemadmodum medicamenta, ſic alimenta ſumpturus accedam: quo diſcimus, in alimentis tenendam meſuram. Nam quemadmodum medicamenta non accipiuntur ad ſatietatem, ſed ad ſalutem corporis, ita alimenta non ad ſatietatem, ſed ad euſdem corporis ſuſtentationem ſumuntur. Idque ſeruabat Edmundus, ſanctiſſimus Cantuarienſis Archiepiſcopus, cui (vt in eius vita legitur) nunquam cura fuit, vt paſceret corpus, ſed vt ſuſtenteret. Qui autem propter Dominum carni ſuæ dabat panem arctum, & aquam breuem, meruit pane vitæ & intellectus reſici, cum fuerit ſapientia clarus, & ſui temporis doctor eximius.

Portio cibi, quæ nobis apponitur, non omnis ſumenda eſt, ſed aliquiſd modicum relinquendum, vt abnegationis amatores exiſtamus. Huius documenti habemus aſſertorem Bernardum: Sed Chriſtianus, inquit, homo comedit vt viuatur, non viuatur vt comedat, ſicut quidam ait, idque & illud bene de inuſitibus & voracibus,

Nos numerus ſumus, & fruges conſumere nati.
Chriſtianus autem non ſic, ſed ſemper ita furgat de menſa, vt adhuc habeat appetitum plura ſumendi: & eum, qui adhuc eſſet implendus cibariis, Domino Ieſu pro grato munere conferat appetitum, qui pro ſalute noſtra ſapius eſurire voluit & ſitire. Hæc ille. Ad hoc abnegationis genus, & modicum Domino obſequium offerendum, incitare nos debet, quod optimos imitamur. Sicut enim reges & diuites ſæculi, nunquam omnia ſibi apoſſita deuorant, ſed multa ſeruis accipienda relinquunt; ſic & nos, qui in curia Domini dominorum principatum ambimus, in hoc debemus more magnatorum comedere, quod ex rebus nobis oblatiſ parum aliquid relinquamus. Eſt etiam id gratæ mentis iudicium, quæ opere ipſo dicit, ſetanta ad corporis ſuſtentationem accipere, & tam abundanter ſibi pro hac mortalitate prouideri, vt poſſit alios inuitare. Si autem aliquando cogitatio importunius ſuaſerit, omnia quæ apponuntur, eſſe ſumenda, nihilque vel modicum omitendum, dicat quique ſibi quod ſanctus Dauid: Propitiuſ ſit mihi Dominus, ne faciam hoc. Immo de eo quod mente propoſui, implere fideliter, vt in hiſ modicis diſcam appetitum cohibere.

Ita etiam accipitur eſus, vt mens non ad alimentorum ſauitatem, quam non querit, ſed ad aliquid audiendum aut conſiderandum attendat. Sic corpus reſicitur, & gultus delectatio reprimitur, & meti propriis quoque eſus ingeritur. Audi hoc ex Bernardo, qui ſic ait: Cum manducas, nequaquam totus manduces, ſed corpore tuo ſuam refectionem procurante, mens ſuam non negligat, ſed de memoria ſauitatis Domini, vel ſcripturarum aliquid, quod eam paſcat, meditando, vel ſaltem memorando ſecum ruminet, & digerat. Et Baſilius: Inter epulandum hoc cauere conuenit, ne helluantium ſpectem præbeamus, ſed & conſtantiam & manſuetudinem ubique retineamus, atque in percipiendis voluptatibus æquabilem continentiam; ne tum quidem porro ita animis eſſe feriat ſi nos oportet, vt commentatione rerum diuinarum vacemus. Quippe qui alimentorum naturam, corporiſque aliti opificium, argumentum habeamus diuinas laudes exordiendi, vtique cum in mentem nobis venit, quomodo varia cibi genera corporum qualitati accommodata, ab eo ſunt inuenta, qui omnia moderatur, & regit. Hæc ille. Quibus verbis non tantum docemur, tempore refectionis corporaliſ quid facto opus ſit; ſed etiam abundans materia meditando ac

A laudandi Dominum nobis adminiſtratur.

Manducantibus nobis, quæ & iam conſuetam refectionem ſumentibus, videtur noua fames ac noua comedendi auaritia excitari, & importuna quadam voluntas exdiri, quæ nobis iam refectionem corporis perficientibus ſuggerit, vt quaſi de nouo incipiamus, & vitæ quam neceſſarium ſit, & animo ſtatuertamus, guſtemus. Sed cum iſtam auaritatem ac voluptatem, non fames nec cibi neceſſitas, ſed tentatio ingerat; alimenta penitus linquenda ſunt, a menſaque ſurgendum, ne in gula ſcopulū illidamur. Huius tentationis meminit Gregorius hiſ verbis: Sæpe autem in ipſa edendi via furtiue adiuncta voluptas ſubſequitur: nonnunquam verò impudenter libera etiam præire conatur. Facile autem eſt deprehendere, cum voluptas eius neceſſitatem præuenit: ſed valde eſt difficile diſcernere, cum in ipſo eſu neceſſario ſe occulta ſubiungit. Nam quia præuenientem naturæ appetitum ſequitur: quaſi à tergo veniens tardius videtur. Eo enim tempore, quo neceſſitati debitum ſoluatur, quia per eſum voluptas neceſſitati miſceatur, quid neceſſitas petat, & quid, ſicut dictum eſt, voluptas ſuppetat, ignoratur. Sæpe verò diſcernimus: & quia vitæ que per experientiam ſibi coniuſctam nouimus, in hoc quod extra metas rapimur, liberè reſiciendo fallimur; & dum ſibi mens ex neceſſitate blanditur, & voluntate decipitur. Meminit & Auguſtinus; ſic enim ait: Et cum ſalus ſit cauſa edendi & bibendi, adiungit ſe tanquam pedit ſequa periculofa incunditas, & plerumque præire conatur, vt eius cauſa fiat, quod ſalutis cauſa me facere vel dico, vel volo, nec idem modus vtriuſque eſt. Nam quod ſaluti ſatis eſt, delectationi parum eſt. Et ſæpe incertū ſit, vt quum adhuc neceſſaria corporis cura ſubſidium petat, an voluptaria cupiditatis fallacia miniſterium ſuppetat. Bernardus verò non tantum hanc fallam concupiſcentiam detegit, ſed & remedium ſubiungit, quod ſuprà à nobis tactum eſt. Frequenter, inquit, ſolet accidere, quod ſumptis cibariis, quæ ſecundum conſuetudinem neceſſitati ſumentis poſſent & deberent ſufficere, quædam furgat noua delectatio, quæ facit hominem improuidum, & inſidias diaboli non cauentem, illi cibo cum tâto ſtudio inhære, tanquam nihil antè comederit, vel intra multos dies, poſt hoc nil ſit ſumpturus ciborum. Et quia gula ſpeciem in ſe deprehendunt, auxiliante Deo, huic ſi cilè poſſent reſiſtere, quia impetus eius non longius durat, quam dum à menſa furgatur, & illius, quod tanto ſtudio deſideratur, memoria ſubducatur. Sic loquuti ſunt hi patres ſanctiſſimi pariter ac ſapientiſſimi, quos conſulto latè retulimus, vt lectores videant, quæ modica ſancti in ſemetiſſis conſiderabant & corripiebant, nec ea ſuis lucubrationibus indigna cenſuerunt, ſed potiùs litteris conſignarunt. Huius ergo belli victoria, in quo gultus aduerſus rationem inſurgit, ſubita alimentorum reſtione conquiritur, quibus dimiſſis è veſtigio ea neſcit illa fallæ fames, quæ nos ad exceedendum incitabat.

B Sed cum voluptas eius neceſſitatem præuenit: ſed valde eſt difficile diſcernere, cum in ipſo eſu neceſſario ſe occulta ſubiungit. Nam quia præuenientem naturæ appetitum ſequitur: quaſi à tergo veniens tardius videtur. Eo enim tempore, quo neceſſitati debitum ſoluatur, quia per eſum voluptas neceſſitati miſceatur, quid neceſſitas petat, & quid, ſicut dictum eſt, voluptas ſuppetat, ignoratur. Sæpe verò diſcernimus: & quia vitæ que per experientiam ſibi coniuſctam nouimus, in hoc quod extra metas rapimur, liberè reſiciendo fallimur; & dum ſibi mens ex neceſſitate blanditur, & voluntate decipitur. Meminit & Auguſtinus; ſic enim ait: Et cum ſalus ſit cauſa edendi & bibendi, adiungit ſe tanquam pedit ſequa periculofa incunditas, & plerumque præire conatur, vt eius cauſa fiat, quod ſalutis cauſa me facere vel dico, vel volo, nec idem modus vtriuſque eſt. Nam quod ſaluti ſatis eſt, delectationi parum eſt. Et ſæpe incertū ſit, vt quum adhuc neceſſaria corporis cura ſubſidium petat, an voluptaria cupiditatis fallacia miniſterium ſuppetat. Bernardus verò non tantum hanc fallam concupiſcentiam detegit, ſed & remedium ſubiungit, quod ſuprà à nobis tactum eſt. Frequenter, inquit, ſolet accidere, quod ſumptis cibariis, quæ ſecundum conſuetudinem neceſſitati ſumentis poſſent & deberent ſufficere, quædam furgat noua delectatio, quæ facit hominem improuidum, & inſidias diaboli non cauentem, illi cibo cum tâto ſtudio inhære, tanquam nihil antè comederit, vel intra multos dies, poſt hoc nil ſit ſumpturus ciborum. Et quia gula ſpeciem in ſe deprehendunt, auxiliante Deo, huic ſi cilè poſſent reſiſtere, quia impetus eius non longius durat, quam dum à menſa furgatur, & illius, quod tanto ſtudio deſideratur, memoria ſubducatur. Sic loquuti ſunt hi patres ſanctiſſimi pariter ac ſapientiſſimi, quos conſulto latè retulimus, vt lectores videant, quæ modica ſancti in ſemetiſſis conſiderabant & corripiebant, nec ea ſuis lucubrationibus indigna cenſuerunt, ſed potiùs litteris conſignarunt. Huius ergo belli victoria, in quo gultus aduerſus rationem inſurgit, ſubita alimentorum reſtione conquiritur, quibus dimiſſis è veſtigio ea neſcit illa fallæ fames, quæ nos ad exceedendum incitabat.

C Ita etiam accipitur eſus, vt mens non ad alimentorum ſauitatem, quam non querit, ſed ad aliquid audiendum aut conſiderandum attendat. Sic corpus reſicitur, & gultus delectatio reprimitur, & meti propriis quoque eſus ingeritur. Audi hoc ex Bernardo, qui ſic ait: Cum manducas, nequaquam totus manduces, ſed corpore tuo ſuam refectionem procurante, mens ſuam non negligat, ſed de memoria ſauitatis Domini, vel ſcripturarum aliquid, quod eam paſcat, meditando, vel ſaltem memorando ſecum ruminet, & digerat. Et Baſilius: Inter epulandum hoc cauere conuenit, ne helluantium ſpectem præbeamus, ſed & conſtantiam & manſuetudinem ubique retineamus, atque in percipiendis voluptatibus æquabilem continentiam; ne tum quidem porro ita animis eſſe feriat ſi nos oportet, vt commentatione rerum diuinarum vacemus. Quippe qui alimentorum naturam, corporiſque aliti opificium, argumentum habeamus diuinas laudes exordiendi, vtique cum in mentem nobis venit, quomodo varia cibi genera corporum qualitati accommodata, ab eo ſunt inuenta, qui omnia moderatur, & regit. Hæc ille. Quibus verbis non tantum docemur, tempore refectionis corporaliſ quid facto opus ſit; ſed etiam abundans materia meditando ac

D Poſtremo gultus effrenatio circa potum ſolet accidere, in cuius quantitate, aut qualitate, aut frequentia non parum à quibuſdam peccatur. Aliqui enim in ipſo ſeuore adoleſcentiæ, vino vtuntur, & igni concupiſcentiæ ignem adiciunt, cum tamen huic ætati, tum ob corporis ſalutem, tum ob caſtitatiſ amorem, magis potus frigida aqua conueniat. Salomon ait: Cogitauit in corde meo abſtrahere à vino carnem meam, vt animum meum transferrem ad ſapientiam, deuitaremque ſtulticiam. Et in Numeris præceptū erat: Vir, ſiue mulier, cum fecerint votum, vt ſanctificentur, & ſe voluerint Domino confecrare:

Aug. 10. confef. c. 31.

Serius To. 6.

Bern. ſer. de paſſione Domini c. 42.

2. Reg. 13. 17.

Bern. ad Fratreſ de monte Dei.

Baſil. epiſt. 11.

Greg. 30. 14.

Aug. 10. confef. c. 31.

Bern. ſer. de paſſione Domini c. 42.

Ecl. 2. 3.

Num. 6. 2.

Daniel.
10.3.

Basil. lib.
de virg.
Hieron.
epist. ad
Euseb.

à vino, & omni, quod inebriare potest, abstinebunt. Et Daniel à vino abstinens mysteriorum celestium reuelationem assequitur. Ioannisque Baptista sanctitas, ex vini ac sicera abstinentia monstratur. Hæc autem omnia in iuuenibus copulantur, qui debent sanctitatis desiderio præluere; primitias vitæ Domino consecrare, & sapientiam, rerumque celestium cognitionem inquirere. His ergo Basilii, & Hieronymus optimo iure vino interdicitur: cuius usum sanè deberent relinquere, & saltem vsque ad maturiorem ætatem differre. Alij verò ætate iam, & necessitate poscente, vino vtuntur, quod illis nullo modo prohibemus, si teneant sobrietatis mensuram. Hæc autem est, si vinum bene lymphatum bibant, nec nimis pretiosum exquisitumue requirant. Si insuper, nihil penitus de eo, quod sibi propinatur, vel in bonum vel in malum loquantur. Nam apposita vina laudare, aut vnum alteri gustu, aut sermone præferre, & è quibus regionibus vina pretiosiora aduehantur disputare, sermones sunt eorum, qui ventri deseruiunt, non illorum, qui solius necessitatis gratia cibum & potum accipiunt. Vidimus etiam in ipso aquæ potu apud aliquos, quod non est inuoluendum silentio. Nam aquam delicatissimam & optimam querunt, & inueniunt, & cum aliam propè habeant, ex loco satis distito sibi afferri curant: eam non nisi lapidibus ad hoc arte elaboratis distillatam refutant, & adiuncta niue, aut gelu, vt suauius bibatur, instringunt. Vniuersa hæc aulicorum sunt, & eorum, qui curam carnis faciunt in desideriis. At amatoribus perfectionis, qui gustatui suo non seruire, sed imperare volunt, satis est, (si non vrgens aliqua, & manifesta necessitas subit) communis aqua, quam reliqui bibunt, à fratre, è puteo vel fonte haurita, nec maiori labore, ac diligentia potum sibi ministrari curabunt. Denique in frequenti vsu bibendi solet esse nonnullus excessus corpori etiam satis nocuus: cum tamen, nisi in vehementi aestu, sufficiat horis consuetis prandij & cœnæ potum sufficientem accipere. Qui autem hoc sibi difficile putant, quod multi experti sunt esse facillimum, frequentius bibant, ita tamen vt sobrietatis memores, suæ necessitatis metas non excedant.

Vsus Mortificationis Gustus.

TV ergo virtutis amator, qui cupis gustui, sicut & careris sensibus, modum imponere, ita illum moderaberis.

I. Sumptionem cibi præcedat oratio, & directio cordis, quibus petas, & velis alimenta necessaria, non pro voluptate, sed pro explenda Domini voluntate, & pro naturæ necessitate percipere, & vt corpus consuetæ refectioe roboratum possit menti seruire, & diuinis obsequiis attendere.

II. Saltem dum bene vales, nihil speciale ad manducandum petas, sed his ferculis, quæ omnibus apponuntur, esto contentus.

III. Ex his, quæ tibi ministrata sunt, ad maiorem gustus abnegationem viliora, & insuauiora, quæ magis pauperem decent, eligit.

IV. Delicatissimos sæcularium diuitum cibos, si absque singularitatis nota possis, (& certè sapissime poteris) penitus abiice, & hæc, quæ soli delectationi profunt, manducate erubescere.

V. Communes cibos nunquam ad satietatem capias, sed ita è mensa surge, vt tantillum esurias.

VI. Ex quocumque esculento, quod tibi ministratum est, in signum gratitudinis aliquid parum relinquito, quod Domino in acceptissimum sacrificium delibes.

VII. Ita comedas, vt non totus comedas, sed mente alicui præcommentationi, vel his quæ leguntur, intendas.

VIII. Si pœne finita refectioe, quasi nihil comedisses, noua fames, & amplius sumendi ardor infurgat, aduersarij dolum agnosce, & subita refectioe mensæ, aut cessatione comedendi, illum illude.

IX. Adolefens, aut iuuenis, vinum sine evidenti necessitate non bibas.

X. Pretiosa vina, & suauia, & delicata penitus non requiras, nec de cibis aut potibus quicquam loquaris.

XI. Communem aquam, qua omnes vtuntur, in vsum accipe, sciens quia nunquam intestina perforabit.

XII. Horis prandij & cœnæ tantum bibe, si verò interdium bibendum sit, potum solum ad necessitatem vtaris.

Et pro certo habe, hanc gustus abnegationem Deo esse gratissimam, quam qui seruarunt, celestibus donis eminerunt. Ita tamen gustum cohibeas, vt naturam non lædas, nec enim Domino placent indiscreti famulatus, sed discretionem moderati. Scriptum est autè in Deuteronomio: Non abominaberis Ægyptium, quia fuisi incola in terra eius. Quod Cassianus figuratiter de corpore nostro intelligendum existimat: nam illud non debemus imprudenter opprimere, sed prudenter regere, & ab illicitis solum aut superfluis auocare.

De Mortificatione Tactus,

CAPVT VI.

TACTVS visus est omnibus vniuersorum sensuum periculosissimus, quoniam per omnia membra diffusus, mentem quasi per omnem partem oppugnat. Alij sensus portæ sunt animæ, per quas mors, nisi circumspicione claudantur, ingreditur: At tactus est quasi dissipatio muros, quibus solo equatis nihil in vrbe tutum esse cognoscitur. Illi sunt velut parua foramina, vel angustæ quædam particule, quas vnus miles, id est, vnus circumspicionis genus custodit: Tactus verò est veluti magna porta, aut ampla parietis ruptio, quam magna militum turba, id est, multiplex cautio, vix ab hoste defendit. Illi sunt velut canes venatici, qui prædam odorantur, & miseram insequuntur animam: at tactus est quasi venator ipse, qui prædam ad se adductam sæpe lethalis criminis gladio confodit. Sapienter Basiliius ab hoc sensu, tanquam ab omnium infestissimo, maximè cauere virginem docet. Tactum, inquit, vt sensuum omnium perniciosissimum, & sæuissimè blandientem, sensuque reliquos in sua ad voluptatis illecebras pellicientem, immaculatum, & perturbationibus minimè peruium, semper quam maxima poterit cura, seruabit. Hic enim toto cum sit diffusus corpore, per omnem illius superficiem, non eam solum, quæ apparet extrinsecus, verum & quæ alijs recondita est, ad vitiosos contactus aduersus animam sæuè dominatur. Porro manibus ad vsus noxios præcipue nitens, his veluti quibusdam circumseptis armis, feruentius per horum in strumentorum consensum omnes, qui inciderint, capit. Hæc Basiliius. Qui & postea ait, non aliter nobis hunc sensum minimè cohibentibus euenire, quam si caudam serpentis tangeremus. Sicut enim dum quis caudam serpentis attingit, citissimè caput ipse conuertit, & tangentem mor-

dens

Deut. 23.
7.

Basil. lib.
de virg.